

СТАНОВИЩЕ ЖІНКИ В АНГЛІЇ У XI – XV СТОЛІТТІ

Патріархальний інстинкт, традиції, що збереглися ще з часів варварства, нарешті, релігійна ортодоксія – все це підказувало середньовічній людині дуже насторожене ставлення до жінки. Оскільки, на священних сторінках Біблії розповідалася історія про те, як цікавість Єви і її наївність довели Адама до гріха, що мав досить жахливі наслідки для роду людського. Тому цілком природним здавалося покласти весь тягар відповідальності за первородний гріх на тендітні жіночі плечі [1, 59].

Якщо жінка була одружена, то її інтереси представляв вже її чоловік. В Англії, переси зазвичай передавали право сидіти в палаті лордів своїм чоловікам, і в 1441 році цей звичай був закріплений спеціальною постановою. Чоловік відстоював інтереси дружини в селі, на зборах сільських землевласників. Без його дозволу жінка не могла звернутися з позовом до суду і порушити кримінальний процес (за винятком тих випадків, коли жінки займалися торгівлею або ремеслом самостійно і справа стосувалася їх трудового заняття). Жінка, яка принесла в шлюб землю в якості приданого, повністю передавала своєму чоловікові права на управління нею. Не маючи прав чоловіка, жінка не мала і його обов'язків в публічній сфері. Податкові платежі за заміжню городянку або селянку платив чоловік (знати, як відомо, звільнялася від податків зовсім). Жінка не несла відповідальності за все, що пов'язане зі землеволодінням. Чоловік відповідав за борги дружини і за її негідну поведінку. Однак, хоч дружина не могла розпоряджатися землею без згоди чоловіка, вона не була повністю в цьому відношенні безправною. Якщо той погано виконував обов'язки з управління землею, то дружина мала право самостійно подати позов до суду і відстоювати свої інтереси. Чоловік не міг без дозволу дружини продати її спадкову землю. Крім того, зрозуміло, заміжня жінка брала участь в повсякденному управлінні всіма володіннями (за відсутності чоловіка це управління повністю лягало на її плечі). Праця економічно активних жінок в ремісничій або торгівельній сферах часто схвалювалась і підтримувалась їхніми чоловіками [4, 134].

Вдови і незаміжні жінки мали значно більшу самостійність. Вони самі платили податки і відповідали за феодалні служби свого маєтку або наділу, могли пред'являти позови до суду, укладати контракти, заповідати або позичати гроші. Особливо міцним було становище вдів, які виступали повноцінними суб'єктами права. Вони не тільки повністю розпоряджалися часткою спадщини, що відійшла їм від чоловіків, але і володіли економічними привілеями. Необхідно відзначити також, що вдови перебували під особливим покровительством церкви та під юрисдикцію світських властей перейшли лише з кінця XIV століття. Вони, як правило, були повноправними опікунками неповнолітніх дітей. Саме вдови-королеви – регентші при неповнолітніх правителях – найчастіше домагалися найбільшого впливу в державі [4, 143].

У практиці отримання в придане землі існувала регіональна специфіка. Так, в більшості областей Англії давати землю як придане дочкам було не прийнято, хоча тут жінки могли отримати її як спадок від померлого чоловіка або в якості весільного дарунка [1, 83].

Ідея зв'язку людини з нечистою силою зазнала протягом середньовіччя значної еволюції, разом з нею мінялися і уявлення про чаклунку, і роль жінки у відьомських процесах. Середньовічні відьомські процеси – процеси над відьмами – і сьогодні продовжують бентежити вчених і тих, хто цікавиться історією. Сотні тисяч звинувачених в чаклунстві або у зв'язку з дияволом були тоді відправлені на вогнище. Відьмою називали жінку, яка перебувала в зв'язку з дияволом, виконувала сатанистські ритуали, відзначала чорну месу і в результаті дій якої людям завдають шкоди. Відьомський процес включав такі етапи: арешт відьми, розслідування злочинів, винесення вироку і страта. А також різноманітні тортури, які приносили майже стовідсоткове визнання у всіх наймерзотніших і найжахливіших звинуваченнях [2, 248].

Дивовижне явище Середніх століть – культ прекрасної Дами, який був тісно пов'язаний з поширенням культу Диви Марії. Вважається, що його батьківщина – південь Франції –

регіон більш давньої і тонкої культури, ніж північ. Він оспівує солодке блаженство. Прославлення Дами серця поширюється при багатьох дворах Західної Європи: в Бретані, Бургундії, при дворі Елеонори Аквітанської Генріха II в Англії (XII століття). Пані самі сприяли поширенню цього культу, вони були головними натхненниками і справжніми цінителями мистецтва куртуазної любові. Якщо дама приймала любов лицаря, то її згода була обставлена цілою низкою церемоній, що нагадують обряд принесення васальної клятви. Лицар ставав на коліна і вкладав складені долоні в руки своєї коханої, а потім в присутності свідків клявся до смерті служити їй і захищати її від ворогів. Беручи його клятву, дама обіцяла вірно його любити, одягала кільце йому на палець, цілувала його і дозволяла йому піднятися з колін. Існували навіть спеціальні суди, які розбирали справи, щодо любовних стосунків. Суддями в них були жінки. Навіть вчені мужі і студенти університетів пишалися своїм знанням тонкощів любові і вихваляли своїх обраниць у віршах. Шляхетна піднесена любов – монополія лицарства. Тільки жінка з сеньйоріального класу володіла привілеєм порушувати це почуття, але ніяк не простолюдинка [3, 156].

Є два правила лицарської поведінки, дві пристрасті і два обов'язки: боротися і любити. І те й інше має відбуватися абсолютно безкорисливо. Куртуазна любов заснована на поклонінні Дамі і будується за моделлю васальних відносин. Жінка в цьому дуеті грає головну роль, займає місце сеньйора. Закоханий приносить клятву своїй обраниці і служить їй як сюзерену. Культ любові включає окремі ступені посвяти, а його центральним пунктом стають випробування. Лицар служить в ім'я ідеї, а Дама – лише привід для вираження почуттів і демонстрації честі. Таким чином, характер цих відносин платонічний. На доказ цього варто відзначити, що культ Дами процвітав при дворах великих сеньйорів. Як правило, об'єктом поклоніння обиралася господиня замку. Для васалів свого чоловіка, мандрівних менестрелів з родин бідних і малоземельних лицарів, вона залишалася недосяжною. Вони прославляли зрілу заміжню жінку, не розраховуючи на взаємність [3, 162].

Отже, становище жінки в середньовічному англійському суспільстві можна визначити по-різному. З одного боку, самотня жінка мала право самостійно вирішувати деякі питання, а також існував культ Дами, що прославляв жінку. З іншого – жінка мала пригноблене становище. Адже, під час подружнього життя вона мала обмежені права, підкорялась чоловікові.

Список використаних джерел і літератури:

1. Арнаутова Ю. С. Женщина в культуре мужчин: брак, любовь, телесная красота глазами агнографов // Адам и Ева: Альманах гендерной истории №1 – М. : Мысль, 2001. – с. 47 – 90.
2. Дюби Ж. Европа в Средние века / Ж. Дюби. – М. : Полиграмма, 1994. – 320 с.
3. Роулиг М. Европа в Средние века / М. Роулиг. – М. : Центрполиграф, 2005. – 224 с.
4. Рябова Т. Б. Женщина в истории западноевропейского средневековья. / Т. Б. Рябова. – И. : Юнона, 1999. – 212 с.

Науковий керівник: к. і. н., доцент Гальченко С. І.

Н. А. Маслюк

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

РОЗВИТОК ТЕАТРАЛЬНОГО, ТА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ІНДІЇ

Самобутнє театральне та музичне мистецтво завжди було традиційною рисою індійської культури. За ведійського періоду театралізовані вистави розігрувалися просто неба. На початку нашої ери в країні з'явилися перші невеликі театральні приміщення. Декорацій у них не було, театральний реквізит був убогим, їх замінювали інші артистичні умовності: певна хода, міміка, жестикуляція тощо.

Велика увага приділялася музичному оформленню спектаклів. Однак, на відміну від сучасних індійських спектаклів, які, на думку європейських театралів, перенасичені співом, у староіндійських монологах та діалогах артисти декламували або читали співучим голосом, але не співали. Примітною особливістю староіндійського театру була його схильність до